

Utlåtande Rotel III (Dnr KS 2023/1231)**Motion om att införa Studieroteam**

Motion av Jan Jönsson (L)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

Jan Jönsson (L) anför i en motion väckt i Stockholms kommunfullmäktige att studieroteam som arbetsmodell snarast testas som pilotverksamhet i ett par skolor som identifierat låg studiero som ett betydande problem samt att möjligheten att sprida arbetssättet till hela staden utreds och möjliggörs om utvärderingen av piloten blir framgångsrik.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, Akademikerförbundet SSR Stockholms stad och Sveriges Lärare Stockholm. Sveriges Lärare Stockholm har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret konstaterar att arbetet med studiero är prioriterat i staden och att en del av de arbetssätt som föreslås i motionen redan är implementerade på ett eller annat sätt. Man konstaterar att det enligt skollagen är rektor som ansvarar för skolans inre organisation. Stadsledningskontoret ser också positivt på ökad samverkan mellan socialtjänst och skola.

Socialnämnden ser positivt på en del av de arbetssätt som föreslås i motionen men hänvisar också till de många olika insatser som görs i stadens skolor, dels tillsammans med socialtjänsten, dels av skolan själv. Nämnden konstaterar även att behoven ser olika ut mellan olika skolor.

Utbildningsnämnden konstaterar att det just nu pågår en statlig utredning om ökad studiero i skolan och att man bör invänta eventuella åtgärder i den och inte införa en egen modell enbart i Stockholms stad. Nämnden anser också att mycket redan görs för ökad studiero i stadens skolor men att behoven ser olika ut mellan de olika skolorna.

Akademikerförbundet SSR Stockholms stad delar motionärens bild av att det behövs mer studiero i skolan men menar att införandet av en ny personalkategori i skolan är att börja i fel ände. Förbundet föreslår istället att grundbemanningen stärks för att på det sättet ge lärare och kuratorer större möjlighet att skapa en lugn och trygg skolmiljö.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag delar motionärens syn på studiero som en förutsättning för goda skolresultat och för elevers och lärares välmående. Det är också riktigt att det finns mer att göra för att nå en högre studiero i våra skolor. Men man måste också komma ihåg att studiero är ett resultat av många olika faktorer. Åtgärderna för ökad studiero måste därför också vara breda. Det handlar om allt från en bra arbetsmiljö rent fysiskt, mätta magar, sociala insatser, tillräckliga lärarresurser till en välfungerande elevhälsa.

Den här motionen handlar dock inte om alla de arbetssätt och insatser man redan arbetar med i våra skolor för att nå en ökad studiero, den handlar om att motionären vill tillskapa ytterligare en personalkategori som efter amerikansk förlaga enbart ska fokusera på ordningsstörande elever. Jag tror, som också Akademikerförbundet SSR poängterar tydligt, att det är bättre att satsa på skolans grundbemanning och att vidareutveckla de insatser vi redan arbetar med.

Vi har idag, tack vare vår stora socioekonomiska omfördelning, en mycket hög personaltäthet på de skolor som har störst behov. Vi arbetar också allt tätare mellan skolan och socialtjänsten för att nå de barn och föräldrar som har lite större problem genom skolsocionomer, föräldrastödjare och skolsociala team. Dessutom storsatsar vi på särskilda undervisningsgrupper både lokalt på skolorna och i form av RSU (Regional särskild undervisningsgrupp) och CSU (Central särskild undervisningsgrupp).

Enligt skollagen är det dock upp till rektor att besluta om skolans inre organisation, skulle en rektor se förslaget i motionen som en lösning för sin skola är det alltså fritt fram att organisera sig så redan idag.

Bilaga

Motion om att införa Studieroteam, dnr KS 2023/1231-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. Att därutöver anföra följande

När det gäller vårt förslag om studieroteam vill vi i första hand att det ska prövas som pilotverksamhet på ett fåtal skolor. Sedan bör möjligheten att sprida arbetssättet till hela staden utredas och möjliggöras om utvärderingen av piloten blir framgångsrik. Det är märkligt att föredragande borgarråd hänvisar till att rektor beslutar om den inre organisationen, för i så fall borde det ha gällt även de skolsociala teamen, som också en gång i tiden prövades som pilot. Idag finns det till och med ett statsbidrag från regeringen för de skolsociala teamen. Stockholm har i många pilotprojekt, förutom skolsociala team också exempelvis hembesöksprogram, varit en föregångare.

Vad gäller invändningen att vi skulle vilja etablera en ny personalkategori, så stämmer inte detta utan vårt förslag handlar om att anställa socionomer och specialpedagoger för att kunna använda dem till arbetet med att skärpa studieron. Borgarrådet hänvisar till generella insatser, som är viktiga, men de avlastar inte lärarna när det sker konkreta störningar i klassrummet under pågående lektion. När väl en situation uppstår behöver lärarna kunna fokusera sitt lärande uppdrag och studieroteam ta vid för att hantera störande beteenden utanför klassrummet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 2 oktober 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

I en motion av Jan Jönsson (L) framförs att frågan om trygghet och studiero bör vidgas till att handla om skolfrid, vilket enligt motionären innebär att eleven ska vara trygg på väg till skolan, i klassrummet, på rasten och när eleven går hem från skolan.

Motionären anser att socialtjänstens medansvar för barns skolframgångar måste utvecklas ytterligare så att fler team även består av en föräldrarådgivare och fältassistent för att täcka in hela barnets tid. I motionen framförs vidare att de skolsociala teamens uppdrag bör utvidgas till att arbeta med beteendestörningar i skolmiljön för att stärka elevernas möjlighet till skolframgång och skolans lärande uppdrag.

I motionen föreslås inrättandet av en ny modell av studieroteam, med förebild från USA. I amerikanska skolor är det en biträdande rektor som har särskilt ansvar för studieroteamet och disciplinära frågor. Teamet består ofta av kurator samt fritidsledare och när inga störningar finns att hantera jobbar dessa allmänt förebyggande i korridorer och elevutrymmen. Blir det oordning i klassrummet är det studieroteamet istället för den undervisande läraren som hanterar vidare åtgärder utanför klassrummet. Studieroteamet möter även upp de elever som kommer sent till lektion för att undvika att de sena eleverna stör undervisningen och för att prata med eleven om anledningen till den sena ankomsten samt följa upp situationen med föräldrarna.

I motionen föreslås:

1. att studieroteam som arbetsmodell snarast testas som pilotverksamhet i ett par skolor som identifierat låg studiero som ett betydande problem, med professionell utvärdering
2. att möjligheten att sprida arbetssättet till hela staden utreds och möjliggörs om utvärderingen av piloten blir framgångsrik

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, Akademikerförbundet SSR Stockholms stad och Sveriges Lärare Stockholm. Sveriges Lärare Stockholm har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret kan konstatera att trygghet och studiero är prioriterade frågor, såväl på nationell nivå som i Stockholms stads skolor. Stadens skolor arbetar med frågorna på flera sätt, exempelvis genom tydliga lektionsstrukturer, ledarskap i klassrummet och ett aktivt värdegrundsarbete. Ett flertal skolor arbetar med

trygghetsteam som huvudsakligen arbetar förebyggande mot kränkande behandling och utreder akuta händelser som inträffar på skolorna. Det är inte ovanligt att fritidspedagoger är med i klassrummen för att stötta lärarna och för att i vissa fall agera på samma sätt som studieroteamen föreslås att göra.

Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov, enligt 2 kap. 10 § skollagen. Varje rektor kan besluta om att organisera sin skola utifrån det verksamheten är i behov av, så att elever och skolpersonal får det stöd de behöver. Behovet varierar mellan skolor, vilket innebär att även formerna för att främja studieron kan behöva variera. Stadsledningskontoret anser därför att det aktuella förslaget fortsatt bör ligga inom ramen för rektors beslut om den inre organisationen.

Stadsledningskontoret ser positivt på ett utökat samarbete mellan skola och socialtjänst, inte minst för att stärka alla barns möjligheter att gå ut skolan med godkända betyg. Stadsledningskontoret anser dock att den statliga utredningen, *Varaktigt förbättrad trygghet och studiero i skolan (Dir. 2023:154)*, som ska redovisas i december 2024 bör inväntas innan staden inför nya modeller i syfte att uppnå en förbättrad trygghet och studiero i skolan. I utredningen ska åtgärder för ett stärkt ledarskap och ett effektivare arbete med trygghet och studiero i skolan föreslås. Syftet med utredningen är att åstadkomma en varaktigt förbättrad trygghet och studiero i skolan genom flera samverkande åtgärder.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 mars 2024 följande.

Socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 december 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Frågan om trygghet och studiero är en viktig fråga både utifrån skolan som skyddsfaktor, och för att elever kan påverkas negativt på olika sätt av olika faktorer i skolmiljön såsom otrygghet och störningar. En statlig utredning pågår med uppdrag att ta fram förslag på åtgärder för att varaktigt stärka tryggheten och studieron i skolan (Dir. 2023:154). Uppdraget ska redovisas senast den 20 december 2024. Förvaltningen ser fram emot att ta del av utredningens förslag och tillsammans med utbildningsförvaltningen undersöka om och i så fall hur dessa förslag kan knytas till pågående samverkan mellan skola och socialtjänst i staden.

Förvaltningen ser positivt på ett utökat samarbete mellan socialtjänst och skola för att säkerställa skolan som skyddsfaktor samt stärka alla barns möjligheter att gå ut skolan med godkända betyg.

Vidare ser förvaltningen positivt på själva arbetssättet som syftar till att fånga upp elevers behov vid sena ankomster eller stök i klassrummet och följa upp situationen

med föräldrarna. Det är också positivt att skolan inom ramen för detta arbete fångar upp elever som kan vara i behov av samtidigt och samordnat stöd från socialtjänsten.

Skolsociala team finns idag i alla stadsdelsområden och det är ungefär 100 av stadens grundskolor som samarbetar med socialtjänsten kring denna insats, vars målgrupp är elever i årskurs 4-9 med upprepad eller längre frånvaro. I några stadsdelsområden finns både skolsocionomer, föräldrarådgivare och fältassistenter kopplade till alla högstadieskolor i syfte att tillsammans erbjuda ett brett preventivt stöd till elev och familjer utifrån ett helhetsperspektiv. Att hantera beteendestörningar i skolmiljön är dock i första hand skolans uppdrag och ansvar, där socialtjänstens resurser kan kopplas in när skolan signalerar behov av det.

Det nationella statsbidraget för skolsociala team välkomnas varmt och kan förhoppningsvis leda till en viss utökning av antalet skolsociala team i staden. I nuläget vet vi dock inte hur stor andel av statsbidraget som kommer att beviljas Stockholms stad, det finns ingen utlovad summa från Skolverket och Socialstyrelsen.

Som påpekas i motionen riktar sig de skolsociala teamens stöd till elever med problematisk skolfrånvaro, vilka inte behöver vara de elever som stör undervisningen.

Utbildningsförvaltningen har valt att skilja på åtgärder för att öka tryggheten i skolan och för att öka studieron i skolan, eftersom de två områdena kan kräva olika arbetssätt. Problemen med trygghet samt studiero ser olika ut i olika skolor. Det är upp till varje skola att själva bedöma och besluta om vilka åtgärder och arbetssätt som bäst motsvarar behoven av att främja både tryggheten och studieron i den enskilda skolan. Enligt utbildningsförvaltningen har de flesta kommunala skolor redan ett aktivt arbete med olika former av så kallade trygghetsteam som arbetar förebyggande och främjande med trygghets- och studierofrågor ihop med fritidspedagoger i skolan som stöttar upp i undervisningen i och utanför klassrummen. Formerna och arbetssätten för detta arbete ser olika ut i olika skolor.

Motionens förslag om studieroteam, som utifrån den amerikanska modellen består av skolans personalkategorier såsom kurator, fritidsledare och biträdande rektor, är en fråga för utbildningsnämnden att ta ställning till.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 mars 2024 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart

Reservation av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Trygghet och studiero är ett viktigt och prioriterat område, såväl på kommunal som statlig nivå. Förvaltningen vill inledningsvis framhålla att det för närvarande pågår en statlig utredning som ska föreslå åtgärder för ett stärkt ledarskap och ett effektivare arbete med trygghet och studiero i skolan. Syftet med utredningen är att åstadkomma en varaktigt förbättrad trygghet och studiero i skolan genom flera samverkande åtgärder. Uppdraget ska redovisas senast den 20 december 2024. Förvaltningen ser fram emot förslagen i utredningen och anser att utredningens resultat bör avvaktas innan Stockholms stad inför exempelvis en egen modell med studieroteam.

Stockholms stads grundskolor arbetar idag med trygghet och studiero på flera sätt. Skolpersonal arbetar exempelvis med tydliga lektionsstrukturer, ledarskap i klassrummet samt genomför ett aktivt värdegrundsarbete. Många skolor har så kallade trygghetsteam som huvudsakligen arbetar förebyggande mot kränkande behandling och utreder akuta händelser som inträffar på skolorna. Det är inte ovanligt att fritidspedagoger är med i klassrummen för att stötta lärarna och för att i vissa fall agera på samma sätt som studieroteamen föreslås att göra.

Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov, enligt 2 kap. 10 § skollagen. Varje rektor kan besluta om att organisera sin skola utifrån det verksamheten är i behov av, så att elever och skolpersonal får det stöd de behöver. Behovet kan se olika ut på olika skolor och formerna för att främja studieron kan därför behöva variera. Förvaltningen anser därför att det aktuella förslaget fortsatt bör ligga inom ramen för rektors beslut om den inre organisationen.

Avslutningsvis vill förvaltningen framhålla att den generellt ser positivt på en utökad samverkan med socialtjänsten. Ett eventuellt utökat samarbete mellan skolan och socialtjänst gällande studiero bör huvudsakligen ske som en komplettering av skolans uppdrag.

Akademikerförbundet SSR Stockholms stad

Akademikerförbundet SSR Stockholms stads yttrande daterat den 18 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Jan Jönsson lyfter ett viktigt och relevant problem. Däremot anser Akademikerförbundet SSR att det kan vara att börja i fel ände. Framförallt med tanke på att det i flera år gjorts besparingar inom skolan. Exempelvis har Akademikerförbundet SSR bara i år deltagit vid MBL-förhandlingar gällande neddragningar av inte mindre än tre kuratorstjänster med anledning av Utbildningsförvaltningens budgetläge. Dessutom har vi kännedom om att minst två kuratorers provanställningar avslutats på grund av budget.

Idag har lärare och kuratorer en orimlig arbetsbörda. I en undersökning genomförd av Akademikerförbundet SSR 2021 riktad till skolkuratorer framkom att när man inte hinner med arbetet, är det främst det förebyggande arbetet riktat mot riskgrupper som prioriteras bort. Det finns därför skäl att anta att det som istället borde satsas mer på

är mer grundbemanning i skolan i befintliga personalgrupper. Jan Jönssons förslag innebär nämligen även en ny personalkategori, vilket i sig inte är helt oproblematiskt. Det finns anledning att tro att detta förslag som i sig syftar till förbättrad miljö för elever och lärare, blir som bäst plåster på såren, när det snarare vore av vikt att förebygga i ett mycket tidigare skede. SSR:s tidigare nämnda undersökning visar även att 300 elever per kurator är den nivå som krävs för att kunna arbeta förebyggande. I stadens skolor var det i genomsnitt över 800 elever per kurator vid den senaste mätningen, något som antagligen har försämrats sedan dess.

Det som behövs i första hand är med andra ord att förbättra skolpersonalens förutsättningar genom hållbar arbetsmiljö och arbetsbelastning. Ett första steg mot studiero behöver börja med förutsättningarna. Här finns skäl att lyssna närmare på exempelvis lärarna och kuratorerna och den forskning som finns på området. Skolområdet har varit med om orimliga effektiviseringskrav och New Public Management-strategier som inte gynnat eleverna eller lärarna. Elevernas studiero och lärande måste kopplas ihop med skolpersonalens arbetssituation men även med deras samlade kunskap. Däremot är vi eniga med Jan Jönsson om behovet av studiero.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation av Jan Jönsson (L)

1. att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. att därutöver anföra följande:

Liberalerna vill stärka studieron och tryggheten i skolan. Vi föreslår därför att studieroteam som arbetsmodell snarast testas som pilotverksamhet i ett par skolor som identifierat låg studiero som ett betydande problem. Arbets sättet med modellen innebär att studieroteamet hanterar oordning i klassrummet och sena ankomster. Syftet med studieroteamet är att lärarna inte ska behöva avbryta undervisningen för de övriga eleverna samt fånga upp elevens behov och återkoppla till föräldrarna, utanför klassrummet.

Av socialförvaltningens svar framgår att man inte tycker att staden ska styra vad skolan ska ha för arbets sätt eftersom problemen med trygghet samt studiero ser olika ut i olika skolor. Därför ska det vara upp till varje skola att själva bedöma och besluta om vilka åtgärder och arbets sätt som bäst motsvarar behoven av att främja både tryggheten och studieron i den enskilda skolan.

När det gäller vårt förslag om studieroteam vill vi i första hand att det ska prövas som pilotverksamhet på ett fåtal skolor. Sedan bör möjligheten att sprida arbets sättet till hela staden utredas och möjliggöras om utvärderingen av piloten blir framgångsrik. Det är viktigt att påminna sig om att också skolsociala team en gång i tiden prövades som pilot. Idag finns det till och med ett statsbidrag från regeringen för de skolsociala teamen.

Av utbildningsnämndens verksamhetsberättelse för fjolåret framgår det att antal anmälda kränkningar ifjol uppgick till 1 811 anmälningar. Antalet anmälningar har ökat kontinuerligt de senaste åren och var fler än någonsin under 2023. Likaså framkommer av elevenkäterna att hälften av eleverna i åk 6 och åk 8 inte upplever att de kan koncentrera sig på lärandet under lektionerna. Det är viktigt att den rödgröna majoriteten gör någonting för att stärka tryggheten och studieron i skolan. Hittills lyser initiativen med sin frånvaro.

Utbildningsnämnden

Reservation av Jan Jönsson (L)

1. att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. att därutöver anföra följande:

Det är glädjande att utbildningsförvaltningen är så positiva till vårt förslag. En väg framåt borde därför vara att ett antal intresserade rektorer snarast får möjlighet att testa det föreslagna arbetssättet.

Liberalerna vill stärka studieron och tryggheten i skolan. Vi föreslår därför att studieroteam som arbetsmodell snarast testas som pilotverksamhet i ett par skolor som identifierat låg studiero som ett betydande problem. Arbetssättet med modellen innebär att studieroteamet hanterar ordning i klassrummet och sena ankomster. Syftet med studieroteamet är att lärarna inte ska behöva avbryta undervisningen för de övriga eleverna samt fånga upp elevens behov och återkoppla till föräldrarna, utanför klassrummet.

Av utbildningsnämndens verksamhetsberättelse för fjolåret framgår det att antal anmälda kränkningar ifjol uppgick 1 811 anmälningar. Antalet anmälningar har ökat kontinuerligt de senaste åren och var fler än någonsin under 2023. Likaså framkommer av elevenkäterna att hälften av eleverna i åk 6 och åk 8 inte upplever att de kan koncentrera sig på lärandet under lektionerna. Det är viktigt att den rödgröna majoriteten gör någonting för att stärka tryggheten och studieron i skolan. Hittills lyser initiativen med sin frånvaro.

Av utbildningsförvaltningens svar framgår att behovet kan se olika ut på olika skolor och formerna för att främja studieron kan därför behöva variera. Förvaltningen anser därför att det aktuella förslaget fortsatt bör ligga inom ramen för rektors beslut om den inre organisationen.

När det gäller vårt förslag om studieroteam vill vi i första hand att det ska prövas som pilotverksamhet på ett fåtal skolor. Sedan bör möjligheten att sprida arbetssättet till hela staden utredas och möjliggöras om utvärderingen av piloten blir framgångsrik. Det är viktigt att påminna sig om att också skolsociala team en gång i tiden prövades som pilot. Idag finns det till och med ett statsbidrag från regeringen för de skolsociala teamen.